

OPIS LOKALNIH SORT KORUZE

Koruza je v Sloveniji najbolj razširjena poljščina. Pridelovanje temelji na sodobnih hibridih katerih pridelek je namenjen pretežno za prehrano živali v obliki zrnja in silaže. V veliko manjšem obsegu pa se prideluje koruzo lokalni sort. To so praviloma starejše sorte, ki se v določenih območjih pridelujejo že več let oziroma jih na posameznih kmetijah prideluje že več generacij. V okviru ciljnega raziskovalnega projekta smo na Kmetijskem inštitutu Slovenije poleg ostalih vrst poljščin in zelenjadnic preizkušali uporabno vrednost lokalnih sort koruze. V praksi se sicer prideluje več lokalnih sort koruze kot jih je opisanih v prispevku. Preizkušali smo samo tiste, ki so vpisane v na Slovensko sortno listo kot ohranjevalne sorte. V triletni raziskavi smo ugotovili, da po pridelku zaostajajo za sodobnimi hibridi, po kakovosti pa so nadpovprečne. Te sorte so zanimive za ekološke pridelovalce, ki zrnje pretežno namenijo za ljudsko prehrano (koruzni zdrob, koruzna moka) ali pa za zelo kakovostno živalsko krmo. Po obliki zrnja so poltrdinke oziroma čiste trdinke. Odlikujejo se po dobri hranilni vrednosti (visoka vsebnost beljakovin) in po visokem isplenu zdroba in moke.

BELOKRANJSKA TRDINKA

Belokranjska trdinka je srednje rana sorta (FAO 250 do 280). Rastlina je močno olistana, visoka okoli 250 cm. Storž je valjaste oblike, število vrst zrnja na storžu se giblje od 12 do 14. Zrnje je debelejše, okroglo in zlatorumene do oranžne barve. Tip zrnja je trdinka. Zaradi kakovostnega zrnja ima velik izplen zdroba in moke, zato je primerna predvsem za ljudsko prehrano. Lahko pa se jo uporabi tudi za kakovostno krmo domačih živali.

Populacija je močno olistana, z širokimi in povešenimi listi, zato se jo seje v bolj redkejšem sklopu okoli 50.000 do 55.000 rastlin na hektar. Primerna je za ekološki ali manj intenzivni način pridelave. Posebno v ekološkem načinu pridelave njena kakovost še posebno pride do izraza.

Primerna je za pridelovanje v vseh nižinskih območjih Slovenije.

Vzdrževalec sorte je Franc Brodarič, Griblje v Beli krajini

MOB.: 041 904 719

METLIŠKA RDEČA

Metliška rdeča je srednje rana populacija. V višino zraste do 220 cm. Storž je valjaste oblike, dolg od 32 do 35 cm z 8 do 10 vrstami zrnja. Zrnje je v tipu poltrdinke na notranji strani rdečeoranžne barve, vrh z pa rumene barve. Zrnje je kakovostno in daje dober zdrob in moko. Pridelek te sorte je predvsem namenjen ljudski prehrani, je pa tudi zelo kakovostna krma za perutnino, prašiče in druge domače živali. Sejemo okoli 50.000 do 55.000 rastlin na hektar. Primerna je za ekološki način pridelave, v vseh nižinskih območjih Slovenije.

Vzdrževalec sorte je Janko Bračika, Metlika.

MOB.: 041 423 043.

RUMENI OSMAK

Spada v zrelostni razred FAO 360 do 390. V normalnih rastnih razmerah rastline zrastejo od 350 do 370 cm visoko, povprečna višina do baze storža pa znaša 140 cm. Rastlina je srednje močno olistana, s tipičnimi skoraj vodoravnimi listi na višini storža. Storž je droben in koničast dolžine 23 do 30 cm. Za sorto rumeni osmak je značilno, da storži tvorijo le osem vrst. Zrnje je v tipu trdinke, oranžno rumene barve. Sorta Rumeni osmak je primeren za pridelovanje kakovostnega zrnja, za manj intenzivno in ekološko pridelavo in za kmetovalce, ki bodo pridelek porabili predvsem za lastno

uporabo in predelavo. Pri pridelavi Rumene osmaka je potrebno upoštevati da jo sejemo redkeje, kar pomeni da razdalja v vrsti ne sme biti manjša od 25 cm pri standardni medvrstni razdalji 70 cm. Vzdrževalec sorte je Semenarna Ljubljana d.o.o.
Tel.: 01 475 92 00

Lj-275t

Hibrid Lj-275t je bil prvi slovenski hibrid, vpisan v letu 1973 na tedanjo jugoslovansko sortno listo. Je 4-linijski hibrid (DC ali dvojni križanec). Vse 4 starševske linije so bile vzgojene iz domačih populacij koruze, tipa trdink. Izvorne populacije izhajajo iz različnih pridelovalnih območij Slovenije (Gorenjska, Koroška, Dolenjska) z različno genetsko osnovo in so vse čiste trdinke. Že takrat je bila prva in edina čista trdinka v sortni listi bivše Jugoslavije in je edina čista trdinka tudi še sedaj na Sortni listi Slovenije.

Spada v zrelostni razred FAO 280, v normalnih rastnih razmerah so rastline visoke 200-210 cm, močno olistane, z daljšimi, širokimi in polprevesnimi listi. Zaradi močnejše olistanosti se priporoča redkeje setev, največ do 70.000 rastlin/ha. Storž je dolg 20-23 cm z 10-12 vrstami zrnja. Ob redkejši setvi in ugodnih rastnih razmerah razvije tudi 2 storža na rastlini. Zrnje je zlatorumene barve, okroglo, kar je tipično za čiste trdinke.

Hibrid Lj-275t je primeren za pridelovanje kakovostnega zrnja, za manj intenzivno, tudi ekološko pridelavo in za kmetovalce, ki bodo pridelek porabili predvsem za lastno uporabo in predelavo. Vzdrževalec hibrida je dr. Ludvik Rozman.

MOB.:068 607 559

Lj-180

Hibrid Lj-180 je zgodnejši dvolinijski hibrid (SC ali enojni križanec) zrelostnega razreda FAO 180 vpisan v Sortno listo Slovenije leta 1996.

Hibrid ima zelo kakovostno zlatorumeno poltrdo in srednje debelo zrnje. Storž je srednje dolg (18 cm), izenačene valjaste oblike (premer 4 cm) z 12 vrstami zrnja na storžu, barva klasinca je bela. Rastline so srednje visoke (195 cm), je zelo izenačen in dobro olistan hibrid. Za pridelavo kakovostnega zrnja (poltrdinka) je ob normalni (zgodnji) setvi v nižinskih predelih primeren zaradi zgodnejšega spravila, saj omogoča še dodatno setev na istih površinah poletnih oziroma zgodnjih jesenskih posevkov. Ob kasnejših spomladanskih setvah (konec maja, začetek junija) po prezimnih dosevkih pa je prav tako možno pridelati normalen pridelek kakovostnega zrnja tega hibrida. V toplejših pridelovalnih območjih pa je s setvijo v drugi polovici junija (npr. po ozimnem ječmenu) primeren tudi za pridelovanje silaže. Hibrid je zaradi kratke rastne dobe ter hitrega mladostnega razvoja primeren tudi za višje ležeča pridelovalna območja. Priporočena gostota setve je 80.000 rastlin na hektar.

Vzdrževalec hibrida je dr. Ludvik Rozman.

MOB.:068 607 559

Lj 220w

Hibrid Lj-220w je bil vpisan na Sortno listo Slovenije in Skupni katalog poljščin in zelenjadnic EU v l. 2011.

Hibrid lj-220w je zelo kakovostna poltrdinka z belim zrnjem, ki je primerna predvsem za ljudsko prehrano (bela polenta, beli koruzni žganci, bela koruzna moka) in živilsko pridelovalno industrijo.

Hibrid Lj-220w je srednje zgoden, zrelostni razred FAO 220, rastline so srednje visoke (220-240 cm), storž je dolg 20 cm, s premerom 4,3 cm in 14-16 vrstami zrnja.

Zaradi ranosti je hibrid Lj-220w primeren tudi za bolj sušna obdobja, saj ob zadostni pozno pomladanski vlagi v tleh, ob nastopu zgodnejših poletnih suš (2. polovica julija ali v avgustu) v jeseni normalno dozori brez občutnega zmanjšanja pridelka zaradi suše (ob sušnih razmerah že konec avgusta ali v začetku septembra). Priporočena gostota setve je do 80.000 rastlina/ha.

Vzdrževalec hibrida je dr. Ludvik Rozman.

MOB.:068 607 559

Andrej ZEMLJIČ in dr. Ludvik ROZMAN